

"СВОБОДА" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Published daily except Sundays and Holidays
at 30 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 6, 1914, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
SUBSCRIPTION RATES:
Three cents a copy.
One year \$ 7.00
Six months \$ 3.50
Three months \$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:
One year \$10.00
Six months \$ 5.00
Three months \$ 3.00
Five months \$ 4.50
3 Kopecks must be included for postage in N. Y. Foreign Money Order.
Telephone "Свобода": 498 Montgomery, Tel. U. H. Cowan: 1838 Montgomery.
Address: "СВОБОДА", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

НАУКА НЮБЕДФОРДСЬКИМ ПАНАМ

Властитель фабрик ткацьких виробів у Нью Bedford пробудили до життя краєви, які в робітників жуть отворених фабрик, як камені до моря, стріливаючи тут з несприємною несподіванкою. Фабриканти голосили, що робітники властиво не мають ніяких жалів до підприємців, а тільки дали поблажливості несприємним агітаторам, а тут, як отворено фабрики, до роботи не зголосилися й двайсті робітників.

Незалежні фабриканти мали для них ще й ті несприємні наслідки, що про стан ткацьких підприємств у Нью Bedford знав загорований американський газети, і загорований часто богато, не зовсім похвалюючи для властивості. Показували, що виріб гарних бавовняних продуктів у Нью Bedford має посланими роками золоті значки. Були роки, що підприємства оголошували своїм шершавим по 200 процентів дивиденди та що виплачували готівкою по 26 процентів. Фабрики гонили всю сім'ю парку. Прокляття росла, і ринки завоювали виробами. Це мусило довести до кризи. Криза наспіла в січні цього року, коли фабриканти постановили знизити продукцію до жовтня о 20 процентів. Але ще в лютому цього року фабрики виробляли більше, як в лютому минулого року. У квітні цього року фабриканти без ніяких переговорів з робітниками, без ніякої оторопості, проголосили нагадо, що вони знизують робітничу зарплату о 10 процентів. Робітники сейчас заявили, що фабриканти хочуть викликати 30,000 робітників на страйк, щоб в сей спосіб звальти на робітників кошти зменшення продукції, на яку фабриканти вже ринилися. Робітники пішли на страйк, але, розуміючи добре гру фабрикантів, постановили прочитати фабрикантів не вживати на будуче такого оружа.

Фабриканти розраховували, що як робітники вже "відпочували" на страйках, на страйках треба фабрикантам, вони будуть мотти наново отворити роботу в фабриках. Тепер якраз сей час наспіла, і фабриканти проголосили, що вони отворять фабрики для роботи та запрошують робітників працювати. Фабрики отворено, а фабрики знову для терпіння скієли, але робітники до фабрик не вернули. Робітники показали, що вони мають до фабричних зарплат дійсно, добре обдумані жалі, та що ці претензії не є пологожими.

Тепер фабрикантам грозить поважна небезпека. Вони викликали страйк робітників, як свого хотіли, але тепер, коли в требами страйк задержати, вони свого зробили не можуть. Тепер фабрикантам уже не стає товару, а покупи будуть поступено звертатися до других фабрикантів. Богато купити стратити можуть нубеДФордські фабриканти. Фабриканти хотіли побити палкою робітників, а тут робітники скопили палку та показали фабрикантам, що палка має два кінці.

В. Кедровський.

1917 РІК.

Передрук заборонений. — Всі права застережено 1927 р.

— Хто такі, яка частина? — чи першу диспозицію свого штабу.

— Кур'єр імені Шевченка! — чую відповідь.

— Зайди прибути? — "Хмільники" Се буде ма-бузь верст шістьдесять від Києва.

— Хтож має надіслав сюди? — "Та ніхто! Почули, що у Києві Штаб Округи проти Центральної Ради, так ми ото й чкурнули до Києва на допомогу своїм. Сьогодні це за тем на виринули, та так пачи пачи, майже не відпочиваючи, одним махом дідралися сюди. Якби не такий дощ та грозна, ми були би ще за видня" — розповів мені командант свого кур'єра.

Для нас це була велика, приємна несподіванка. Кур'єр сей був сформований давніше, "сочиняло" за Українськ-воєн-ка, задержав другого корпусу гвардії, що були розташовані в районі Хмільника.

Після того, як я подякував в імені Центр. Ради і Генерального Комітету смі патриотам, Шинкар визначив місце їх розташування і термін відходу. "Дісь усього, годі годі". В багатороді-піднесеному настрою, з піснями, в пітми від страшним дощем проходили ми мимо нас воєни, викону-

УНІВЕРСИТЕТ ПРОСВІТИ ЧИ ЗАТЕМНЮВАННЯ?

Послідніми шрами стала в Америці ширити "свою науку" група знаменитого "соціолога" — Микити Шаповала.

Занебровувалися остаточно в Європі, цей знаменитий "соціолог" прийняв до Америки трохи зібрати від "робітничих шершав" для давання живо-вирів на еміграції. Повернувшись в Європу, М. Шаповал написав до Америки свого заступника, Сми загостривши е. Никифор Григорієв, який був колись, "председателем ки-рвського савета солдатів і ра-боних депутатів", а, "предсе-дательствував" у тому "саве-ті" в початках революції 1917 року, саме тоді, як сей совіт-ніш шалену боротьбу з Українською Центральною Радою в Києві.

Пізнавши цей "председатель-савета" був і членом Цен-тральної Ради, і членом Уряду УНР, коли той наважував зно-ситься з Поляками й навіть о-судити пан Григорієв згоду з Поляками підняти до чату. Як у Тарнові український уряд вже не мав грошей оплачува-ти "міністрування" Григорієва, потягнуло його в Чехію, де з п. Шаповалом знайшов нове жерело з ласки московських соціалістів-революціонерів. Тут Шаповал-Григорієв підписали федерацію України з Мос-квичами, а Чехи почали да-вати на "культурні потреби" еміграції з Росії грошеву до-помогу.

Нарешті й те жерело стало висихати, Шаповал та Григо-рієв залишилися, як той рак на мілині. Побачивши, що в "пар-тію соціалістів-революціонерів" не втягнєть більшої кіль-кості емігрантів, вони виріши-ли пошукати допомоги в Амери-ці, де власне тоді найшлася співзвучна їм організація, яка саме той власне потребувала їдсі.

Як принаду для американ-ської еміграції п. Шаповал та Григорієв утворили "Робітни-чий Університет". Знаменитий український "соціолог" Микита Шаповал написав лекції по соціології або як ка-жуть в Європі, по "Микитоло-гії". Лекції написані, "зна-менито", але ми радімо кож-

залишили полк. На протязі найбільшої доби увесь По-дуботківський полк прибув до Києва і став до диспозиції штабу Паленка, аби довести те діло, яке він почав був 5 липня захопленням влади в українській столиці з москов-ських рук.

З останнім відділом прибув Письмений і розповів про ту боротьбу, яку йому довелося вести з командиром складом сіх, раг у сія української дис-позиції, щоб повернути ко-дин полк на диспозицію Цен-тральної Ради. Майже все о-фіцирство було проти того, щоб йти на допомогу Раді, хоч би і проти більшовиць-бо, боляв, "для нас все ра-но, бо більшовікі йд Центральної Рада". Тому майже увесь старшинський склад залишився на Коростені, а відділ Подубот-ківського полку, пізніше і ин-ших, пішли до Києва під ко-мандою нечисленних кадрів українських старшин та голо-во підстаршин, які були в Україні.

З прибутом Подуботків-ського полку наш штаб влуча-є зовсім твердий грунт під ногами і вирішив негайно пе-рейти до активної боротьби за захоплення влади в Києві, тимчасово, що кожної годи-ни до Києва могли підлітати війська тимчасового уряду під проводом помічника коміса-ра підлегло-західного фронту, яких перешли частини зтриму-вали зазіхалими на відтінку Козятин-Хвастів.

Наша активність, щоб ви-вільнити штаб Округи та все на-решті поразки й у бою з більшовицьками на уличах Ки-

во так пропонує пан Григорієв? Щоби виправити свою "федеральну" з купкою ви-ключених з партії москов-ських соціалістів-революціо-нерів?

Піддавати критиці "вика-ди" пана "професора" Григо-рієва по "історії" не випада-є, бо він не має потреби — такі воїни наші, щоб не ска-зати більшого. Для підруч-ної "соціологу" Шаповала, "професора" Григорієва, зов-сім незрозумілі соціальні від-носини в старих-княжих часах, як навіть в часах ге-рманських. Для нього кожний український князь був пред-ставником капіталу, визнаку-вачем, а нарід український — робітничою класою, яку той князь визискував.

Те, що князь був лише стар-шим "дружничком", який ра-ді з своїми воїнами ділив і горі й радість, що князь та-комо ходив боєвий у простій сорочці, як кожен воєн, що князь перший вів свої війська до бою й разом з ними падав на полю бою, для Григорієва це не зрозуміло. Він україн-ських князів уявляв подібними до російського імператора, чи німецького кайзера. Григорієв очевидно припускає, що же-тисучу років тому на Україні було капіталістичне господа-рство, що тоді вже нарід ді-лився на класи так як нині, і т. д.

І коли нарід опісля походи своїх князів, коли нарід опі-лює й величє подвиги своїх гетьманів, то це зовсім не зв'яз-не з історією народу, а лише з "визискуванням" його — та-ке ж Григорієв. Для п. Григо-рієва була тоді історія украї-нського народу, коли в ній нічого не говорилось про во-ждів того народу, що вели його до політичного, культурно-го, національного й економіч-ного прогресу. Очевидно й перші писані записки україн-ського народу "Руська Прав-да" Ярослава Мудрого для Григорієва се закон, який ви-зискував князь видав в інте-ресах "капіталістів".

Нас малює ливе п. Н. Григо-рієв своїми викладами, але більше дивують ті, що є для нього тут "агитационери", та ті, що сучають його "ни-х" виклада. Думаємо, колиб-хтось виступив серед тих же

залишили полк. На протязі найбільшої доби увесь По-дуботківський полк прибув до Києва і став до диспозиції штабу Паленка, аби довести те діло, яке він почав був 5 липня захопленням влади в українській столиці з москов-ських рук.

З останнім відділом прибув Письмений і розповів про ту боротьбу, яку йому довелося вести з командиром складом сіх, раг у сія української дис-позиції, щоб повернути ко-дин полк на диспозицію Цен-тральної Ради. Майже все о-фіцирство було проти того, щоб йти на допомогу Раді, хоч би і проти більшовиць-бо, боляв, "для нас все ра-но, бо більшовікі йд Центральної Рада". Тому майже увесь старшинський склад залишився на Коростені, а відділ Подубот-ківського полку, пізніше і ин-ших, пішли до Києва під ко-мандою нечисленних кадрів українських старшин та голо-во підстаршин, які були в Україні.

З прибутом Подуботків-ського полку наш штаб влуча-є зовсім твердий грунт під ногами і вирішив негайно пе-рейти до активної боротьби за захоплення влади в Києві, тимчасово, що кожної годи-ни до Києва могли підлітати війська тимчасового уряду під проводом помічника коміса-ра підлегло-західного фронту, яких перешли частини зтриму-вали зазіхалими на відтінку Козятин-Хвастів.

Наша активність, щоб ви-вільнити штаб Округи та все на-решті поразки й у бою з більшовицьками на уличах Ки-

шляху з "викладами" про Вашингтона, чи про Липко, маючи їх представниками класи визискувачів, деспотів, як Григорієв малює наших князів та гетьманів, то навіда-єши дало його вадуге розки-ти уста для лекції такий наш люд. А в оборону свого рід-ного ніхто ніяк писне.

ЩАСЛИВА КРАІНА.

Мало є країн в Європі, які можуть похвалитися таким великим загальним до-бробуттом, суспільним ладом і порядком, як невеличка Бельгія. Мало бути, що вна-сє ця її "величність" себто ма-лий географічний розмір у порівнянні з такими потугами як Франція і Німеччина, по-зволів Бельгії так гарно зар-ганізуватися і країну постави-ти на такий висоті господар-ської культури.

Нині, після 10 літ кровавої світової війни, коли здавалось, що Бельгія вже ніколи не під-несеться з економічного у-паду, є там загальний добро-бутт, знаменита доцільна ор-ганізація праці політичної, го-сподарської, наукової, а рі-нською елементарні змагання до розвитку в колох. Подорожний, що відвідує Бельгію, надармо старався би віднайти руїни і втрати, які запалила війна.

Все, або бодай все, що по-ниціли гармати і літаки, по-направляючи, як приято на-ча працьовитий нарід. Са-ма Брюксель пропорціональ-но найменше потерпіла, зате поменші міста, як Лїж, Га-ндава, Бріж, Лїовен або Іпр, переїшли через справжнє пе-кло олова й пороху.

Нині це вже належить до минулих. Практичний Бель-гійське вже про те не думає. Списав собі втрати тіт визна-є до праці з відреставляти-я, яка є практичною для бель-гійського народу. Віджато торговель. Антверпен, город своїм двадцять кіломо-міонами тон кораблів, як шир-окую причалують до її бере-га, в невеличкій біржі га-мір макієрів, на передмістях Лїєжу, Шарльоа чи Турне

працюють фабрики, а на пля-жах бавляться діти.

Шоправда, бельгійський франк улап (175 франків за 1 фунт стерлінга, замість 25), але є його більше в курсі і є більше заробляють, тоді біди не відчувати. Тепер обігово-ю монетою є "бель" або 5 бельгійських паперових фран-ків і всі є доволені, бо ма-ють вряжання, що пернули до-брі! передові часи, себто, що харчі коштують тільки, що перед війною. В порівнянні до найближчих сусідів життя в Бельгії дешевше і богато ви-ділише.

Хто купить залізничний білет за 200 франків, може за п'ять днів обіхати цілу Бельгію аж до вищир, оглянути всі скори старі готичкі архі-тектури і фамальдського ба-ро. Нема нашої країни на світі, яка на такім малім про-сторі зібрала би на протязі стоїть така чуда в готичких вежах катедр і ратуш і су-коничці (Іпр) і ті подібних середньовічних муніципаль-них будинків, як Бельгія. А все це відрадує в незвичайним пі-етизмом і порядком.

А хто не любить музейних пам'яток, найде багатоespo-діанок у парках, лісах (Бос-де ля Камор, Гронвалль), еле-гантні гостиниці, ресторани, мотельчарні.

Можна відвідати поля битви над Іверду (1914) і під Вердером (1814). Одне з на-родолюбських традицій не бо-голюбських; якісь скром-ні обієкти. Зате поля бит-ви Фламанд з окопами і під-земними твердинями та крив-ками пригадують добре кро-ваву, так недавно дійсність.

ПРИПОВІДКИ.

Хто має серце, той стра-тить голову.

Скована іскра страшніша від отвореного вогню.

Ніколи не давай непрошеної поради.

Краса годувє око, але смутить душу.

Він: П'яно, Орісю! Я люблю вас! Лежу у ваших ніг, як невольник!

Вона: То я поступлю з вами як з невольником: дам вам волю, можете йти!

(Дальше буде)

